

ความท้าทายของวิชาชีพบัญชีในศวรรษหน้า

ดร.ศิริลักษณ์ โรจนกิจอำนวย

ศาสตราจารย์ด้านระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ

คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

และกิตติยาจารย์แห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

วันที่ได้รับต้นฉบับบทความ : 30 เมษายน 2562

วันที่แก้ไขปรับปรุงบทความ : 20 สิงหาคม 2562

วันที่ตอบรับตีพิมพ์บทความ : 30 สิงหาคม 2562

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทักษะของวิชาชีพบัญชีในศวรรษหน้า การศึกษาที่ใช้วิจัยเชิงสำรวจในการเก็บข้อมูลจากผู้ว่าจ้างนักบัญชีหรือผู้ที่เคยทำงานร่วมกับนักบัญชีจากองค์กรในภาคเอกชน ภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ และเจ้าของธุรกิจ ผลการศึกษาพบว่า ทักษะวิชาชีพบัญชีในศวรรษหน้าประกอบด้วย 6 ด้าน ดังนี้ 1) ความรู้พื้นฐานของวิชาชีพบัญชี 2) การกำกับดูแลกิจการที่ดี 3) ทักษะการสื่อสารภาษาไทย 4) การปรับตัวและความคิดสร้างสรรค์ 5) ทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษและความพร้อมในการไปทำงานทั่วโลก และ 6) ความรู้ข้ามศาสตร์และทักษะการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย ทักษะวิชาชีพบัญชีทั้ง 6 ด้านเป็นเรื่องที่ท้าทายในการพัฒนานักบัญชีให้มีความพร้อมในทุกด้าน เพื่อให้ทันกับบัญชีของไทยมีความสามารถที่จะทำงานในสภาพแวดล้อมของเศรษฐกิจโลกที่เปลี่ยนแปลงไปและไม่ถูกทำลายล้างโดยเทคโนโลยีสารสนเทศในอนาคต

คำสำคัญ: ความรู้พื้นฐานของวิชาชีพบัญชี การกำกับดูแลกิจการที่ดี ทักษะการสื่อสาร การปรับตัวและความคิดสร้างสรรค์ ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

Challenges of Accounting Profession in the Next Decade

Dr.Siriluck Rotchanakitumnuai

*Professor of Management Information Systems,
Thammasat Business School, Thammasat University,
Distinguished Professor of Thammasat University*

Received: April 30, 2019

Revised: August 20, 2019

Accepted: August 30, 2019

ABSTRACT

The objective of this paper is to determine skills of accounting profession in the next decade. This study uses survey research to gather data from accounting employers or peers who have ever worked with accountants from private, public and state enterprises, and business owners. The survey results show that skills of accounting profession in the next decade consist of: 1) Fundamental knowledge of accounting professions, 2) Good governance, 3) Thai language communication skill, 4) Adaptability and creativity, 5) English language communication skill and ready to work globally, and 6) Cross disciplinary knowledge and contemporary information technology skill. These six skills of accounting profession are the challenges in accountant development to be ready in all aspects so that Thai accountants will have ability to work in the changing global economy environments, and will not be disrupted by information technology in the future.

Keywords: Fundamental Knowledge of Accounting Profession, Good Governance, Communication Skill, Adaptability and Creativity, Information Technology Skill

1. บทนำ

วิชาชีพบัญชีมีบทบาทสำคัญในการให้ข้อมูลทางการเงินที่น่าเชื่อถือและถูกต้องตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินที่กำหนดให้กับองค์กรต่าง ๆ ทั้งขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ข้อมูลทางการเงินเหล่านี้มีบทบาทสำคัญในการวางแผนและตัดสินใจของผู้บริหาร เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และบรรลุเป้าหมายที่ได้วางไว้ ข้อมูลเหล่านี้มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงขององค์กรในทิศทางที่เหมาะสมตามภาวะเศรษฐกิจในยุคโลกาภิวัตน์ นักบัญชีจึงถูกคาดหวังค่อนข้างสูงทั้งในด้านความรู้พื้นฐาน การประยุกต์เครื่องมือสำคัญที่เกี่ยวข้อง ทักษะการวิเคราะห์ ข้อมูล รวมถึงทักษะอื่น ๆ เช่น การสื่อสารในด้านการนำเสนอข้อมูล การทำงานร่วมกับผู้อื่น เป็นต้น คุณสมบัติที่สำคัญที่ขาดไม่ได้คือ การมีการกำกับดูแลกิจการที่ดีในการดำเนินการทางบัญชี การนำเสนอ และเปิดเผยข้อมูลทางการเงินกับผู้ที่เกี่ยวข้อง (The Association of Chartered Certified Accountants, 2016)

นักบัญชีในทศวรรษหน้าเป็นนักบัญชีรุ่นใหม่ที่มีความรู้ด้านบัญชีและการเงินที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงต่อโลกาภิวัตน์และเทคโนโลยี มีทัศนคติที่เปิดกว้าง และมีความปรารถนาในการไปทำงานที่ประเทศอื่น นักบัญชีในทศวรรษหน้าต้องปรับตัวให้ทันต่อความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศใหม่ ๆ และเห็นถึงโอกาสใหม่ ๆ ที่เกิดจากความสามารถของเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ (Tysiac & Drew, 2018)

ประเทศไทยได้ผลักดันยุทธศาสตร์ของประเทศไปสู่ ‘ประเทศไทย 4.0’ ด้วยความคาดหวังที่จะนำพาประเทศหลุดพ้นจากกับดักชนชั้นกลาง (Middle Income Trap) การพัฒนาความเชี่ยวชาญของบุคลากรของประเทศเพื่อรองรับการปรับสู่เศรษฐกิจเป็นยุทธศาสตร์สำคัญหนึ่งของประเทศ วิชาชีพบัญชีถือเป็นอีกหนึ่งอาชีพที่จะต้องมีการปรับเปลี่ยนทักษะส่วนบุคคลให้ทันต่อเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป และต้องมีการพัฒนาให้มีทักษะด้านความรู้ (Hard Skill) และทักษะด้านการเข้าสังคม (Soft Skill) (Half, 2017)

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอผลการสำรวจทักษะของวิชาชีพบัญชีในทศวรรษหน้าจากผู้ว่าจ้างนักบัญชีหรือผู้ที่เคยทำงานร่วมกับนักบัญชีจากองค์กรในภาคเอกชน ภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ และเจ้าของธุรกิจ โดยศึกษาจากบุคลากรหลากหลายอาชีพที่ทำงานทั้งในระดับบริหารและระดับปฏิบัติการ เพื่อนำเสนอทักษะของวิชาชีพบัญชีในทศวรรษหน้าที่เป็นเรื่องที่ท้าทายในการพัฒนานักบัญชีของประเทศไทยในยุคดิจิทัลที่เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีบทบาทในปรับเปลี่ยนการดำเนินงานต่าง ๆ ขององค์กรอย่างมากมาย

2. ทบทวนวรรณกรรม

วิชาชีพบัญชีเป็นวิชาชีพที่ต้องปฏิบัติงานตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินและระเบียบต่าง ๆ อย่างเคร่งครัด เพื่อแสดงข้อมูลทางการเงินที่เกิดขึ้นจริงอย่างถูกต้อง ครบถ้วน สำหรับวิชาชีพบัญชีในประเทศไทย ความรู้พื้นฐานด้านบัญชีได้ถูกรับรองโดยสภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์ให้ต้องศึกษากลุ่มวิชาเฉพาะด้านวิชาชีพบัญชี ตัวอย่างเช่น การบัญชีการเงินและรายงานทางการเงิน การบัญชีเพื่อการจัดการและการควบคุม การภาษีอากร การตรวจสอบ การเงิน และการจัดการทางการเงิน (Federation of Accounting Professions, 2019) การสำรวจของ American Institute of Certified Public Accountants (2015) ยืนยันว่านักบัญชีในทศวรรษหน้าต้องมีความรู้พื้นฐานทั้งด้านบัญชีและการเงิน เพื่อให้สามารถรายงานทางการเงินที่ถูกต้องและเกิดคุณค่ากับองค์กรและสังคม นักบัญชีต้องสามารถคิดวิเคราะห์ ข้อมูลทางการเงินที่สนับสนุนการวางแผนและตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ขององค์กรด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศใหม่ ๆ มากกว่าเดิมที่รายงานข้อมูลในอดีตที่ผ่านมาไปเท่านั้น ความคาดหวังจากนักบัญชีในทศวรรษมีเพิ่มขึ้นมากมาย การคิดวิเคราะห์เชิง

สร้างสรรค์เพื่อให้เกิดคุณค่าทางธุรกิจกับองค์กรและผู้มีส่วนได้เสียเป็นสิ่งที่ฝ่ายบริหารต้องการ นักบัญชีไม่ใช่เพียงยึดแนวทางกฎระเบียบและมาตรฐานการรายงานทางการเงิน แต่ต้องศึกษาเครื่องมือใหม่ที่จะช่วยในการวิเคราะห์ที่ชาญฉลาดทางธุรกิจ เพื่อช่วยสนับสนุนพันธกิจ การสร้างคุณค่าและประสบการณ์ที่ดีให้ลูกค้าและผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ (Nielsen, 2018; Pan & Seow & Chan & Lim, 2015; The Association of Chartered Certified Accountants, 2016; Tysiac & Drew, 2018)

การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีดิจิทัล ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติทางการบัญชีที่นักบัญชีต้องมีความเชี่ยวชาญซอฟต์แวร์ประยุกต์งานทางการบัญชีที่มาทดแทนการบันทึกบัญชีด้วยมือแบบดั้งเดิม กระบวนการบันทึกทางบัญชีที่สามารถดำเนินการอย่างอัตโนมัติ ซอฟต์แวร์ชาญฉลาดที่มากด้วยความสามารถและใช้งานง่ายกลายเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยให้นักบัญชีสามารถใช้เพื่อการวิเคราะห์และตัดสินใจ จะเข้ามาแทนที่การวิเคราะห์ด้วยคน นักบัญชีต้องติดตามและเข้าใจเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่จะมามีผลกระทบต่อการใช้งานทางการบัญชีและการตรวจสอบ เช่น Cloud Computing เป็นต้น รวมถึงการเรียนรู้ในศาสตร์ใหม่ ๆ ที่ทันสมัย (Islam, 2017; Pan & Seow, 2016, The Association of Chartered Certified Accountants, 2016)

Bakker (2013) ได้กล่าวถึงความสำคัญของวิชาชีพบัญชีว่า นักบัญชีคือผู้ที่จะปกป้องโลก (Accountants will save the world.) นักบัญชีสามารถแก้ปัญหาที่ยากต่าง ๆ ในด้านการเงินดิจิทัล บทบาทนักบัญชีต้องเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ไม่ใช่เพียงแค่ข้อมูลว่าทำกำไรเท่าไร แต่จำเป็นต้องรายงานข้อมูลให้ชัดเจนว่าองค์กรสร้างกำไรอย่างไรและจากแหล่งใดบ้าง วิชาชีพบัญชีต้องยึดถือการทำงานที่มีการกำกับดูแลที่ดี (Good Governance) ที่มีความรับผิดชอบต่อองค์กรและสังคม มีคุณธรรมและธรรมาภิบาลในการรายงานข้อมูลทางการเงินและเปิดเผยข้อมูลที่สำคัญอย่างถูกต้องและครบถ้วน รวมถึงรายงานข้อมูลที่ไม่ใช่ข้อมูลทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับผลการดำเนินงานและความเสี่ยงที่เกิดขึ้นกับองค์กรและสังคม (Abreu, 2015; Bakker, 2013; Novicevic, 2013)

ในยุคโลกาภิวัตน์ ผู้ที่อยู่ในวิชาชีพบัญชีจะต้องเข้าใจถึงสภาพของเศรษฐกิจ กฎระเบียบ มาตรฐานการปฏิบัติงานของภูมิภาคต่าง ๆ ซึ่งมีอิทธิพลบทบาทต่อการทำงานภายใต้แนวทางปฏิบัติที่แตกต่างของธุรกิจข้ามชาติ การเปลี่ยนแปลงที่เป็นสิ่งขับเคลื่อนต่าง ๆ ในยุคโลกาภิวัตน์และการเปิดเสรีทางการค้าอันอาจนำไปสู่การเคลื่อนย้ายแรงงานไปทำงานต่างประเทศ ทำให้ผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีต้องมีความสามารถที่จะไปทำงานในภูมิภาคต่าง ๆ ได้ ซึ่งนักบัญชีต้องมีความพร้อมด้านความรู้มาตรฐานการรายงานทางการเงินและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับมหภาค ระดับองค์กร และสังคม (Donovan & Finn, 2013; Novicevic, 2013; The Association of Chartered Certified Accountants, 2016; American Institute of Certified Public Accountants, 2015)

นอกจากนี้ ทักษะในการสื่อสารที่สามารถถ่ายทอดให้เกิดความเข้าใจและปฏิบัติงานทางบัญชีได้อย่างมีคุณภาพ ไม่ว่าจะเป็นสื่อสารด้วยวาจาและการเขียน (The Association of Chartered Certified Accountants, 2016) และที่สำคัญต้องมีการปรับตัว การทำงานร่วมกับผู้ร่วมงานอื่นหรือเป็นหมู่คณะ มีความคิดริเริ่มใหม่ ๆ

ยิ่งไปกว่านั้น นักบัญชีบางกลุ่มมีความคาดหวังที่จะเป็นผู้ประกอบการด้านบัญชี (Entrepreneurial Accountant) ที่มีความรับผิดชอบที่แตกต่างจากการทำงานในองค์กร นักบัญชีที่เป็นผู้ประกอบการหรือสร้างธุรกิจขึ้นเองจะต้องมีความคิดในการเป็นผู้ประกอบการที่ต้องมีความเป็นผู้นำและมีความสามารถด้านการจัดการรอบด้านเพื่อส่งมอบงานด้านบัญชีการเงินหรือการให้คำปรึกษาที่มีคุณค่ากับลูกค้าและทำให้ธุรกิจอยู่รอดอย่างยั่งยืนได้ (Crump, 2017; The Association of Chartered Certified Accountants, 2016)

3. วิธีการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้แบบสอบถามในการสำรวจความเห็นด้านทักษะของวิชาชีพบัญชีในทศวรรษหน้า โดยคำถามเกี่ยวกับของวิชาชีพบัญชีในทศวรรษหน้าใช้มาตรวัด 1 หมายถึง ไม่สำคัญอย่างยิ่ง 7 หมายถึง สำคัญอย่างยิ่ง การเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบใช้วิจารณญาณ (Judgment Sampling) เพื่อสำรวจความเห็นจากผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานในองค์กรเอกชน ภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ และเป็นเจ้าของธุรกิจ ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างผู้ที่เป็นผู้ว่าจ้างและเคยทำงานร่วมกับนักบัญชี ผลการสำรวจมีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 113 ตัวอย่างจากจำนวน 200 ตัวอย่างที่ได้ส่งแบบสอบถามออกไป คิดเป็นอัตราการตอบกลับ 56.5%

ตารางที่ 1 คุณสมบัติของผู้ตอบแบบสอบถาม

รายละเอียด	จำนวน	%
อายุ		
น้อยกว่า 25 ปี	18	15.9
25-30 ปี	54	47.8
มากกว่า 30-40 ปี	17	15.0
มากกว่า 40-50 ปี	13	11.5
มากกว่า 50 ปี	11	9.8
การศึกษา		
ปริญญาตรี	71	62.8
ปริญญาโท	40	35.4
ปริญญาเอก	2	1.8
ประเภทองค์กร		
Big Four	26	23.0
เอกชน	52	46.0
รัฐวิสาหกิจ	12	10.6
ราชการ	14	12.4
เจ้าของธุรกิจ	9	8.0
ระดับการทำงาน		
ปฏิบัติการ	49	43.4
ผู้บริหารระดับต้น	30	26.5
ผู้บริหารระดับกลาง	12	10.6
ผู้บริหารระดับสูง	22	19.5

ตารางที่ 1 คุณสมบัติของผู้ตอบแบบสอบถาม (ต่อ)

รายละเอียด	จำนวน	%
งานที่รับผิดชอบ		
บัญชี	36	31.9
สอบบัญชี	24	21.2
การเงิน	17	15.0
การตลาด	10	8.8
การผลิต	6	5.3
อื่น ๆ (วิศวกร, นักวิเคราะห์ระบบ, คอมพิวเตอร์ ฯลฯ)	20	17.7
ประสบการณ์ทำงานเฉลี่ย 9.49 ปี		

ตารางที่ 1 แสดงข้อมูลของผู้ที่ตอบแบบสอบถาม ประมาณ 47.8% ของผู้ตอบแบบสอบถามมีอายุในช่วง 25-30 ปี ผู้ตอบแบบสอบถามมีการศึกษาในระดับปริญญาตรี 62.8% และระดับปริญญาโท 35.4% ผู้ตอบแบบสอบถามทำงานในบริษัทใหญ่ข้ามชาติด้านบัญชี (Big Four – PwC, KPMG, EY, Deloitte) คิดเป็น 23.0% หน่วยงานเอกชน 46.0% ราชการ 12.4% รัฐวิสาหกิจ 10.6% และเจ้าของกิจการ 8.0% ผู้ตอบแบบสอบถามทำงานในระดับผู้บริหารระดับต้น ระดับกลาง และระดับสูง รวมเป็น 56.6% และระดับปฏิบัติการ 43.4% และเป็นผู้ที่ทำงานด้านบัญชี 31.9% สอบบัญชี 21.2% รวมเป็นสัดส่วน 53.1% เมื่อเทียบกับงานรับผิดชอบอื่นรวมเป็น 46.9% (การเงิน การตลาด การผลิต และอื่น ๆ) และผู้ตอบแบบสอบถามมีประสบการณ์ทำงานเฉลี่ย 9.49 ปี

4. ผลการศึกษา

การวิเคราะห์ผลเริ่มจากการพิจารณาค่าความร่วมกัน (Communality) ของตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของความร่วมกัน (Communality Extraction Coefficient) เพื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรหนึ่งกับตัวแปรอื่น ๆ ที่เหลือทั้งหมดที่แสดงความน่าเชื่อถือของตัวแปรที่จะใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบต่อไป โดยใช้เกณฑ์ค่าความร่วมกันที่มีค่ามากกว่า 0.5 ผลการวิเคราะห์พบว่าตัวแปรทุกตัวมีค่าความร่วมกันระหว่าง 0.582 ถึง 0.912 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.5 (ตารางที่ 2) และการวิเคราะห์องค์ประกอบของการศึกษานี้ยึดเกณฑ์ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ของตัวแปรที่มีค่ามากกว่า 0.5 (Field, 2000)

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบพบว่า วิชาชีบบัญชีในทศวรรษหน้าต้องมีทักษะ 6 ด้าน ดังนี้ 1) ความรู้พื้นฐานของวิชาชีบบัญชี 2) การกำกับดูแลกิจการที่ดี 3) ทักษะการสื่อสารภาษาไทย 4) การปรับตัวและความคิดสร้างสรรค์ 5) ทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษและความพร้อมในการไปทำงานทั่วโลก และ 6) ความรู้ข้ามศาสตร์และทักษะการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย (ตารางที่ 2) โดยองค์ประกอบเหล่านี้สามารถอธิบายความผันแปรรวมได้ทั้งหมด 74.66% (Total Variance Explained) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ผู้ตอบแบบสอบถามให้ระดับความสำคัญขององค์ประกอบด้านการมีความรู้พื้นฐานของวิชาชีพบัญชีด้วยค่าเฉลี่ยองค์ประกอบสูงสุดเท่ากับ 6.20 (ตารางที่ 2) โดยให้ความสำคัญของตัวแปรความรู้ด้านบัญชีสูงสุด (ค่าเฉลี่ย = 6.35) รองลงมาคือ ทักษะการวิเคราะห์ด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ (ค่าเฉลี่ย = 6.21) และความรู้ด้านการเงิน (ค่าเฉลี่ย = 6.07) โดยองค์ประกอบนี้สามารถอธิบายความผันแปรของข้อมูลได้ 11.90%

องค์ประกอบด้านการกำกับดูแลกิจการที่ดีมีค่าเฉลี่ยองค์ประกอบสูงเป็นอันดับสองเท่ากับ 6.01 (ตารางที่ 2) โดยมีค่าเฉลี่ยตัวแปรคุณธรรมและธรรมาภิบาลสูงสุด (6.25) รองลงมาคือความรับผิดชอบต่อสังคม (5.99) และความรับผิดชอบต่อองค์กร (5.80) โดยองค์ประกอบนี้สามารถอธิบายความผันแปรของข้อมูลได้ 16.58%

องค์ประกอบด้านทักษะการสื่อสารภาษาไทยมีค่าเฉลี่ยองค์ประกอบเท่ากับ 5.83 (ตารางที่ 2) โดยมีค่าเฉลี่ยตัวแปรความสามารถด้านการเขียนภาษาไทยเท่ากับ 5.86 และความสามารถด้านการพูดภาษาไทยเท่ากับ 5.80 โดยองค์ประกอบนี้สามารถอธิบายความผันแปรของข้อมูลได้ 11.07%

องค์ประกอบด้านความรู้ข้ามศาสตร์และทักษะการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย มีค่าเฉลี่ยองค์ประกอบเท่ากับ 5.67 โดยมีค่าเฉลี่ยตัวแปรทักษะความรู้ข้ามศาสตร์ เท่ากับ 5.73 และทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.60 โดยองค์ประกอบนี้สามารถอธิบายความผันแปรของข้อมูลได้ 7.34%

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และองค์ประกอบแบบสำรวจ

องค์ประกอบ/ตัวแปร	ค่าความ ร่วมกัน	ค่าน้ำหนัก องค์ประกอบ	ค่าเฉลี่ย องค์ประกอบ/ ตัวแปร	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน
1. ด้านความรู้พื้นฐานของวิชาชีพบัญชี (การอธิบายความผันแปร = 11.90%)			6.20	.737
การบัญชี	.816	.850	6.35	.862
การเงิน	.727	.802	6.07	.901
ทักษะการวิเคราะห์ด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ	.617	.589	6.21	.913
2. ด้านการกำกับดูแลกิจการที่ดี (การอธิบายความผันแปร = 16.58%)			6.01	.934
ความรับผิดชอบต่อสังคม	.776	.851	5.99	1.009
ความรับผิดชอบต่อองค์กร	.810	.838	5.80	1.158
คุณธรรมและธรรมาภิบาล	.758	.776	6.25	1.072
3. ด้านทักษะการสื่อสารภาษาไทย (การอธิบายความผันแปร = 11.07%)			5.83	1.029
ความสามารถในการเขียนภาษาไทย	.909	.908	5.86	1.055
ความสามารถในการพูดภาษาไทย	.913	.923	5.80	1.035

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และองค์ประกอบแบบสำรวจ (ต่อ)

องค์ประกอบ/ตัวแปร	ค่าความ ร่วมกัน	ค่าน้ำหนัก องค์ประกอบ	ค่าเฉลี่ย องค์ประกอบ/ ตัวแปร	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน
4. ด้านการปรับตัวและความคิดสร้างสรรค์ (การอธิบายความผันแปร = 14.04%)			5.60	.738
ความสามารถพิเศษหรือพรสวรรค์	.642	.735	5.43	.966
ความคิดต่าง	.795	.731	5.53	.997
การปรับตัว	.632	.707	6.04	.861
การมีมนุษยสัมพันธ์	.558	.523	5.76	1.009
ความคิดในการผู้ประกอบการ - สร้างแบรนด์ทางธุรกิจ	.699	.508	5.30	1.172
5. ด้านทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษและความพร้อม สำหรับการไปทำงานทั่วโลก (การอธิบายความผันแปร = 13.74%)			5.59	1.016
ความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษ	.885	.853	5.66	1.170
ความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษ	.908	.855	5.61	1.193
การไปทำงานทั่วโลกได้	.736	.673	5.52	1.036
6. ด้านความรู้ข้ามศาสตร์และทักษะการใช้เทคโนโลยี ที่ทันสมัย (การอธิบายความผันแปร = 7.34%)			5.67	.746
ความรู้ข้ามศาสตร์	.582	.587	5.73	.952
ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย	.675	.746	5.60	.943

การอธิบายความผันแปรรวมของการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Total Variance Explained of Factor Analysis) = 74.66%
 Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy = .802 Approx. Chi-Square = 1031.838
 Bartlett's Test of Sphericity df = 136 Sig. = .000

ค่าเฉลี่ยขององค์ประกอบด้านทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษและการไปทำงานทั่วโลกมีค่าเท่ากับ 5.59 โดยมีค่าเฉลี่ยตัวแปรความสามารถด้านการเขียนภาษาอังกฤษ (5.66) รองลงมาคือ การพูดภาษาอังกฤษ (5.61) และความสามารถในการไปทำงานทั่วโลก (5.52) ตามลำดับ โดยองค์ประกอบนี้สามารถอธิบายความผันแปรของข้อมูลได้ 13.74%

องค์ประกอบด้านการปรับตัวและความคิดสร้างสรรค์ มีค่าเฉลี่ยขององค์ประกอบเท่ากับ 5.60 (ตารางที่ 2) โดยมีค่าเฉลี่ยตัวแปรตามลำดับ ดังนี้ การปรับตัวเท่ากับ (6.04) การมีมนุษยสัมพันธ์ (5.76) ความคิดต่าง (5.53) ความสามารถพิเศษหรือพรสวรรค์ (5.43) ความคิดในการผู้ประกอบการ - สร้างแบรนด์ทางธุรกิจ (5.30) โดยองค์ประกอบนี้สามารถอธิบายความผันแปรของข้อมูลได้ 14.04%

เมื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามจัดอันดับความสำคัญของทักษะวิชาชีพบัญชีที่สำคัญที่สุดอันดับแรก ผลปรากฏว่า สัดส่วนของผู้ตอบแบบสอบถามที่ได้ระบุทักษะที่มีความสำคัญเป็นอันดับแรกที่สูงที่สุด 10 อันดับแรก ได้แก่ ตัวแปรด้านความรู้พื้นฐานการบัญชี (28.9%) ทักษะในการคิดวิเคราะห์ด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ (17.5%) การปรับตัว (11.3%) คุณธรรมและจรรยาภิบาล (10.3%) ความรู้พื้นฐานการเงิน (6.2%) (ตารางที่ 3) นอกจากนี้ ทักษะที่ถูกจัดให้มีความสำคัญในสัดส่วนรองลงมาคือ ความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษ (5.2%) ความรู้ข้ามศาสตร์ (5.2%) การมีมนุษยสัมพันธ์และความรับผิดชอบต่อสังคม มีสัดส่วนเท่ากัน คือ 4.1% ความสามารถด้านการเขียนภาษาอังกฤษและทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย มีสัดส่วนเท่ากัน คือ 2.1% และความคิดในการผู้ประกอบการ - สร้างแบรนด์ทางธุรกิจ มีสัดส่วนเท่ากัน คือ 2.0% และความสามารถในการไปทำงานทั่วโลกได้ 1.0%

ตารางที่ 3 ทักษะนักบัญชีในทศวรรษหน้าที่ถูกจัดอันดับให้มีความสำคัญอันดับแรก

คุณลักษณะ	%
ความรู้พื้นฐานการบัญชี	28.9
ทักษะในการคิดวิเคราะห์ด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ	17.5
การปรับตัว	11.3
คุณธรรมและจรรยาภิบาล	10.3
ความรู้พื้นฐานการเงิน	6.2
ความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษ	5.2
ความรู้ข้ามศาสตร์	5.2
การมีมนุษยสัมพันธ์	4.1
ความรับผิดชอบต่อสังคม	4.1
ความสามารถด้านการเขียนภาษาอังกฤษ	2.1
ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย	2.1
ความคิดในการผู้ประกอบการ - สร้างแบรนด์ทางธุรกิจ	2
ความสามารถในการไปทำงานทั่วโลกได้	1

5. อภิปรายและสรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาทักษะวิชาชีพบัญชีในทศวรรษหน้าประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ คือ ด้านความรู้พื้นฐานของวิชาชีพบัญชี ด้านการกำกับดูแลกิจการที่ดี การปรับตัวและความคิดสร้างสรรค์ ทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษและการไปทำงานทั่วโลก ทักษะการสื่อสารภาษาไทย รวมถึงความรู้ข้ามศาสตร์และทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย ดังรูปที่ 1

รูปที่ 1 ความท้าทายของวิชาชีพบัญชีในทศวรรษหน้า

ผลการสำรวจสอดคล้องกับงานวิจัยของหลายสำนัก ตัวอย่างเช่น ACCA (The Association of Chartered Certified Accountants, 2016) ผลการศึกษาให้ประโยชน์ในเชิงวิชาการที่แสดงผลสอดคล้องกับงานวิจัย สิ่งที่แสดงให้เห็นเชิงประจักษ์คือ นักบัญชีจำเป็นต้องมีความรู้ด้านบัญชีที่เป็นพื้นฐานความรู้ที่สำคัญสำหรับวิชาชีพที่มีบทบาทสำคัญต่อการแสดงฐานะการเงินที่ต้องเป็นไปตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน

นอกจากนี้ ทักษะสำคัญของผู้ที่มีวิชาชีพบัญชีที่ต้องมีควบคู่กับความรู้พื้นฐานด้านบัญชี คือ ต้องมีความรู้ด้านการเงินและความสามารถในการวิเคราะห์ด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ สิ่งที่เขาได้คือ ทักษะการใช้เครื่องมือด้านเทคโนโลยีสารสนเทศใหม่ ๆ วิชาชีพบัญชีในทศวรรษหน้าต้องเป็นผู้ใช้ที่มากด้วยความสามารถ (Power User) มีการติดตามและเรียนรู้การใช้เครื่องมือด้านเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยในคิดวิเคราะห์ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานด้านบัญชีที่มีประสิทธิภาพ การวางแผนและตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ นั้นหมายความว่า ผู้บริหารด้านการบัญชีต้องให้การสนับสนุนในการพัฒนานักบัญชีให้มีความรู้ใหม่ ๆ ที่สามารถนำมาประยุกต์กับองค์กรได้

สิ่งที่วิชาชีพบัญชีต้องยึดมั่นอย่างต่อเนื่อง คือ การมีการกำกับดูแลกิจการที่ดีทั้งในค่านึงถึงความรับผิดชอบต่อองค์กรและสังคม การถือปฏิบัติงานด้วยคุณธรรมและจรรยาบรรณอย่างเคร่งครัดรวมถึงกฎระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ผู้ที่มิวิชาชีพบัญชีจำเป็นต้องมีการปรับตัวมากขึ้นเพื่อก้าวไปสู่เศรษฐกิจในทศวรรษหน้า การทำงานร่วมกับผู้อื่น นักบัญชีต้องมีทักษะที่มากขึ้นไม่ว่าจะเป็นการคิดวิเคราะห์และการสื่อสาร การใช้ภาษาอังกฤษทั้งการเขียนและพูดได้คล่องมากขึ้นเพื่อที่จะสามารถไปทำงานได้ทั่วโลก ส่วนการสื่อสารด้วยภาษาไทยยังเป็นสิ่งสำคัญมากทั้งในด้านการนำเสนอและการเขียนภาษาไทยของผู้ที่มิวิชาชีพบัญชีในประเทศไทย

การศึกษานี้ให้ความสำคัญทักษะของวิชาชีพบัญชีที่ต้องมีความคิดของผู้ประกอบการในสร้างแบรนด์ธุรกิจของตัวเอง ที่มีความสามารถในการจัดการธุรกิจได้รอบด้าน ทักษะที่สำคัญของวิชาชีพที่งานวิจัยพบคือ ผู้ที่มิวิชาชีพบัญชีต้องการมีความรู้ข้ามศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับงานและทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย

การจัดอันดับความสำคัญของทักษะของวิชาชีพบัญชีในทศวรรษหน้าพบว่า นักบัญชีในทศวรรษหน้าจะต้องมีทักษะทั้งที่เป็นความรู้พื้นฐานด้านบัญชี ทักษะการคิดวิเคราะห์ด้วยเครื่องมือด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ การปรับตัว คุณธรรมและจริยธรรม ความรู้พื้นฐานด้านการเงิน ทักษะในการสื่อสารและเขียนภาษาอังกฤษ การมีมนุษยสัมพันธ์ ความรับผิดชอบ ต่อสังคม ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย ความพร้อมในการทำงานต่างประเทศ รวมถึงความคิดในการเป็นผู้ประกอบการ ล้วนเป็นประเด็นที่สถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ ที่ผลิตนักบัญชีจะต้องออกแบบหลักสูตรและมีกิจกรรมนอกหลักสูตรเพื่อสร้างทักษะที่องค์กรต่าง ๆ มีความคาดหวัง และไม่ให้เทคโนโลยีสารสนเทศที่มีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่มีความสามารถทำงานแทนมนุษย์มาทำลายล้างวิชาชีพบัญชีให้มีความสำคัญน้อยลง (Accounting Profession Disruption)

ผลการศึกษาเป็นประโยชน์ในเชิงบริหารในด้านการพัฒนาวิชาชีพบัญชีของประเทศไทยในหลายประเด็น องค์กรต่าง ๆ จะต้องพัฒนาและสร้างทักษะรอบด้านให้กับนักบัญชีให้ทันต่อสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างต่อเนื่อง เมื่อได้เข้าสู่ตลาดแรงงานด้วยการวางแผนแนวทางการปฏิบัติงานในการพัฒนาและบริหารงานด้านการบัญชีและการตรวจสอบเพื่อรองรับสภาพแวดล้อมในอนาคตเป็นสิ่งที่ต้องดำเนินการอย่างเร่งด่วน โดยเฉพาะความก้าวหน้าของเทคโนโลยีด้านการวิเคราะห์ วิทยาข้อมูล (Data Analytics) ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence) และเทคโนโลยีบล็อกเชน (Blockchain Technology) และการดำเนินธุรกิจผ่านระบบเงินดิจิทัลหรือสกุลเงินดิจิทัล (Digital Money/Digital Currency) ซึ่งเป็นสภาพแวดล้อมใหม่สำหรับนักบัญชีวิชาชีพในทศวรรษหน้าที่จะต้องมีการพัฒนาให้มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถตรวจสอบกระบวนการทางเทคนิคต่าง ๆ ได้ อันจะส่งผลให้ประเทศไทยมีบุคลากรด้านบัญชีที่มีการปรับเปลี่ยนให้ทันต่อเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีสารสนเทศที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้ เพื่อให้วิชาชีพบัญชีของไทยมีมาตรฐานสากลและเป็นนักบัญชีวิชาชีพที่ยอมรับและพร้อมในการทำงานในเวทีโลกอย่างแท้จริง และยากที่วิชาชีพบัญชีจะถูกทดแทนโดยเทคโนโลยีสารสนเทศ

งานวิจัยมีข้อจำกัดที่ไม่ได้สอบถามผู้ตอบแบบสอบถามจากหลากหลายอุตสาหกรรมและไม่ได้ศึกษาเปรียบเทียบทักษะนักบัญชีตามความเชี่ยวชาญของวิชาชีพบัญชี เช่น นักบัญชีการเงิน นักบัญชีด้านต้นทุน ผู้ตรวจสอบ ที่ปรึกษา ด้านระบบสารสนเทศทางการบัญชีและภาษีอากร งานวิจัยในอนาคตสามารถขยายขอบเขตการศึกษาเพิ่มขึ้น รวมถึงการศึกษาความต้องการด้านทักษะความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยในรายละเอียด รวมถึงความสามารถในการจัดการเชิงกลยุทธ์ ภาวะผู้นำ เพื่อประโยชน์ด้านการพัฒนานักบัญชีในยุคดิจิทัลที่เทคโนโลยีสารสนเทศที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มีความสามารถมากขึ้นและเข้ามามีผลกระทบต่อประกอบวิชาชีพบัญชีในอนาคต

REFERENCES

- American Institute of Certified Public Accountants (AICPA). (2015). Core competency framework & educational competency assessment. Retrieved from <http://www.aicpa.org/InterestAreas/AccountingEducation/Resources/Pages/CoreCompetency.aspx>
- Abreu, R. (2015). Accounting for Citizenship: The role of Accountant. *Procedia Economic and Finance*, 26, 933–941.
- Bakker, P. (2013). *Accountants will save the World*. *Harvard Business Review*. Retrieved from <https://hbr.org/2013/03/accountants-will-save-the-worl>
- Crump, M. (2017). The Rise of the Accounting Entrepreneur. *Accounting Today*. Retrieved from <https://www.accountingtoday.com/opinion/the-rise-of-the-accounting-entrepreneur>
- Donovan, A., & Finn, D. (2013). PwC’s NextGen: A global generational study 2013: Summary and compendium of findings. Retrieved from <https://www.pwc.com/gx/en/hr-management-services/pdf/pwc-nextgen-study-2013.pdf>
- Federation of Accounting Professions. (2019). Curriculum Certification. Retrieved from <http://www.tfac.or.th/upload/9414/MX7i9NeD8g.pdf>
- Field, A. (2000). *Discovering Statistics using SPSS for Windows*. London – Thousand Oaks – New Delhi: Sage publications.
- Half, R. (2017). Accountants Need Hard and Soft Skills for Success. Retrieved from <https://www.roberthalf.com/blog/salaries-and-skills/accountants-need-hard-and-soft-skills-for-success>
- Islam, M.A. (2017). Future of Accounting Profession: Three Major Changes and Implications for Teaching and Research. *International Federation of Accountants*. Retrieved from <https://www.ifac.org/global-knowledge-gateway/business-reporting/discussion/future-accounting-profession-three-major>
- Nielsen, S. (2018). Reflections on the applicability of business analytics for management accounting – and future perspectives for the accountant. *Journal of Accounting & Organizational Change*, 14(2), 167–187.
- Novicevic, M. (2013). The Creed of Good Governance. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 26(8),
- Pan, G., & Seow, P.S. (2016). Preparing accounting graduates for digital revolution: A critical review of information technology competencies and skills development. *Journal of Education for Business*, 91(3), 166–175.
- Pan, G., Seow, P.S., Chan, C., & Lim, C.Y. (2015). Analytics and cybersecurity: The shape of things to come. Singapore: CPA. Retrieved from https://www.cpaaustralia.com.au/~/_/media/corporate/allfiles/document/professional-resources/business/analytics-and-cybersecurity.pdf
- The Association of Chartered Certified Accountants (ACCA). (2016). Professional Accountants – The Future: Drivers of Change and Future Skills. Retrieved from <https://www.accaglobal.com/content/dam/members-beta/images/campaigns/pa-tf/pi-professional-accountants-the-future.pdf>
- Tysiac, K., & Drew, J. (2018). Accounting firms: The next generation. *Journal of Accountancy*, 225(6), 26–32.

